Kur'an-ın Hz. Peygamber'in Sünnetine Verdiği Değer
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mart 21 2019 04:00:00

              
               
               
               

               
          Kur'an-ın Hz. Peygamber'in Sünnetine Verdiği Değer ve Ashabın Uygulaması   Özellikle son zamanlarda bir takım kimseler, ‘Bize Kur’an Kâfidir. Allah bize onu göndermiş ve sadece ona dayanmamızı istemiş başka bir kaynakla bizi mesul tutmamıştır.’ deyip bilerek veya bilmeyerek, maksatlı veya maksatsız Allah’ın Resulü’nün sünnetini devreden çıkartmaya çalışmakta; onun dinde hüccet oluşu, sıhhatli ve ravileri hususunda şüphe uyandırmaya  gayret etmekte bir takın kimseler de Hz. Peygamberin sünneti karşısında gevşek davranarak  ‘ sünnete uyulsa da olur uyulmasa da olur’ gibi bir tavır sergilemekte ve herhangi bir konuda bir hadis delil olarak zikredildiği zaman dudak bükmektedirler. Hâlbuki İslam’ın temel kaynağı olan kur’an’da yüce Allah, Hz. Peygamberi ve onun sünnetini çok müstesna bir yere oturmakta ve ona itaati kendisine olan itaatle bir tutmaktır İşte bu sebeple biz, bu Vaazımızda  islam’ın birinci kaynağı olan kur’an-ı Kerim’e göre Hz. Peygamberin sünnetinin yerini ve değerini tekrar tespit etmeye ve bu konudaki bilgilerimizi tazelemeye çalışacağız. Kur’an’da Hz Peygamberin bilhassa insanlar için Allah’ın büyük bir lütfü olduğu belirtilmekte. Ona iman ona itaatle irtibatlandırılmakta; yine o, insanlar için en güzel bir örnek şahsiyet olarak gösterilmekte, ona insanlara tebliğ edip öğretmesi için Kur’an-ın yanında çoğu yerde sünnet anlamına gelen hikmetin de verildiği tespiti yapılmakta, vahiy sadece Kur’an ile sınırlandırmamakta pek  çok yerde Hz. Peygambere itaat, Allah’a itaatla birlikte zikredildiği gibi münferit olarak da ona itaatin lüzumu vurgulanmaktadır Bununla birlikte hiç şüphesiz sünnet hiçbir zaman Kur’an seviyesinde kabul edilmemiş ilk sırada daima Kur’an yer almış sünnete ondan sonra yer verilmiştir. Nitekim bu durum bizzat Hz. Peygamber tarafından Muaz b.Cebel Yemen’e vali olarak gönderilirken verilen talimatta da açıkça tespit edilmiştir. Ayrıca Ashab-ı kiramın uygulamaları da gerek Hz. Peygamberin sağlığında ve gerekse vefatından sonra bu yöne olmuş problemlerinin çözümünde daima önce Kur’an-a ardından sünnete başvurma şeklinde gerçekleşmiştir. Şimdi yapmış olduğumuz bu tespitleri Kur’an ayetlerinin ortaya koyduğunu görelim; Hiç şüphesiz Yüce Allah’ın insan olarak bize, kendi içimizden bir kimseye peygamber olarak seçip bizlere canlı bir hayat örneği göstermiş olması büyük bir lütuftur. لَقَدْ مَنَّ اللّهُ عَلَى الْمُؤْمِنينَ اِذْ بَعَثَ فيهِمْ رَسُولًا

مِنْ
اَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا
عَلَيْهِمْ
ايَاتِه
وَيُزَكّيهِمْ
وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَاِنْ
كَانُوا مِنْ
قَبْلُ لَفى
ضَلَالٍ
مُبينٍ Andolsun ki, Allah mü’minlere büyük bir lütufta bulundu; zira daha önce açık bir sapıklık içinde bulunuyorlarken onlara, kendi içlerinden, kendilerine Allah’ın ayetlerini okuyan, kendilerini temizleyen ve kendilerine kitap ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderdi. [1] لَقَدْ
جَاءَكُمْ
رَسُولٌ مِنْ
اَنْفُسِكُمْ عَزيزٌ
عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ
حَريصٌ
عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنينَ رَؤُفٌ
رَحيمٌ Andolsun, içinizden size öyle aziz bir peygamber geldi ki sıkıntıya uğramanızı ona ağır gelir; size düşkün, mü’minlere şefkatlidir. Merhametlidir.[2]
فَاِنْ
تَوَلَّوْا
فَقُلْ
حَسْبِىَ
اللّهُ لَا
اِلهَ اِلَّا
هُوَ
عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ
وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ
الْعَظيمِ Eğer yüz çevirilerse de ki: ‘Allah bana yeter! Ondan başka ilah yoktur. Ona dayandım o, büyük arşın sahibidir.[3] Hiç şüphesiz, bu büyük nimet karşısında birer mü’min olarak bize düşen görev, bu lütfun kıymetini

bilerek ayet-i kerimede de işaret edildiği gibi onu canımızdan da aziz bilip çok sevmek ve her işimizde bize en güzel bir numune olarak gösterilen bu örnek şahsiyetin yolundan gitmek olacaktır. Hz. Peygamber’e iman etmek Müslüman olmanın önde gelen şartlarındandır. Onun adı Kelime- i Şahadete Yüce Allah’ın adi ile birlikte yer almıştır. Ayrıca ona inanmanın lüzumu hakkında Kur’an da pek çok ayet-i kerime mevcuttur. Bu ayetlerde de Hz. Peygamber’e imanın Allah’a iman’dan hemen sonra zikredildiğini görmekteyiz. Nitekim bunlardan bir iki ayeti burada zikretmemiz yerinde olacaktır.
فَامِنُوا
بِاللّهِ
وَرَسُولِهِ
Allah’a ve Rasülüne inanın[4]
وَمَنْ لَمْ
يُؤْمِنْ
بِاللّهِ
وَرَسُولِه
فَاِنَّا
اَعْتَدْنَا
لِلْكَافِري&#16
06;َ سَعيرًا Kim Allah’a ve Resulune inanmazsa bilsin ki, biz kafirler için alevli bir ateş hazırlanmıştır.[5] 
 Hiç şüphesiz, Hz. Peygambere iman ,onun sadece bir peygamber olduğuna inanmanın ötesinde bir anlam ifade etmektedir. Bu da onun Allah’tan alıp bize bildirdiklerinin bütününü, bununla ilgili olarak, her türlü emir, yasak, ögüt, uygulama, yorum ve açıklamalarının doğruluğunun kabulünü, kısacası onun her bakımdan örnek alınmasını da gerekmektedir. Kur'an'ın nâzil olduğu milâdî 7. asırda bu ilâhî mesaja ilk muhatap olan ashâb; Hz. Peygamberin yanında ve Ona içten bağlılıkları hasebiyle kendilerinden sonra geleceklere hem davranış hem de uygulama açısından örnek olmuşlardır. Ancak bu "örnek oluş"; Kur'an âyetlerinin tedrîcî olarak inzâliyle paralel bir eğitim sürecinden sonra gerçekleşmiştir. Rasûlullah ile ashab arasındaki ilişkiye Kur'an perspektifinden bakıldığında bahse konu ilişkilerin iki ana boyutu olduğu görülecektir: 1-         Ashabın Hz. Peygamber'e gönülden bağlılıklarını itaat ve ittibalarını beyan eden ve bu samimi içten bağlılıklarının bir yansıması olarak Rasûlullah'a karşı tutum ve tavırlarını öven mesajlardır. 2-         Ashabın da birer insan olarak zaman zaman Hz. Peygamberin bazı emir ve yasaklarını çeşitli sebeplerden dolayı yerine getirmediklerini; Allah'ın Elçisi'nin tenbihlerini tutmadıklarını beyan eden; bir arada yaşamanın gerektirdiği âdâb-ı muaşeret kaidelerine riayet etmemelerini konu edinen ve bu davranışlarını eleştirerek uyaran mesajlardır. Kur'ân'da Hz. Peygamber'e Davranışları Yüzünden Ashaba Yapılan Uyarılar: 1. Ashâbdan bazılarının Hz. Peygamberin verdiği hükme razı olmamaları: Kur'ân'da Hz. Peygamber ile ashâb arasındaki ilişkilerde dikkat edilmesi gereken en önemli husus; Allah'ın Elçisi'nin bir meselenin çözümünde verdiği hükme ashabın gönüllü olarak herhangi bir mazeret beyan etmeden ittiba etmeleridir. Hz. Peygamberin verdiği bir hüküm Allah'ın izni dışında değildir. Bu bakımdan da Hz. Peygamber'e itaat etmek demek Allah'a itaat etmek demektir. Âyette bu husus açık bir şekilde görülmektedir: وَمَا

اَرْسَلْنَا
مِنْ رَسُولٍ
اِلَّا
لِيُطَاعَ
بِاِذْنِ
اللّهِ
وَلَوْ
اَنَّهُمْ
اِذْ
ظَلَمُوا
اَنْفُسَهُم&#16
18; جَاؤُكَ
فَاسْتَغْفَ&#15
85;ُوا اللّهَ
وَاسْتَغْفَ&#15
85;َ لَهُمُ
الرَّسُولُ
لَوَجَدُوا
اللّهَ
تَوَّابًا
رَحيمًا "Biz hiçbir peygamberi Allah'ın izni ile kendisine itaat olunmaktan başka bir gaye ile göndermedik. Eğer onlar kendilerine zulmettikleri vakit sana gelip de Allah'tan af dileseler sen de resul olarak onların affedilmelerini isteseydin elbette Allah'ı tövbeleri kabul eden pek merhametli bulacaklardı.[6]
فَلَا
وَرَبِّكَ
لَايُؤْمِنُ&#16
08;نَ حَتّى
يُحَكِّمُوك&#16
14; فيمَاشَجَرَ
بَيْنَهُمْ
ثُمَّ
لَايَجِدُوا
فى
اَنْفُسِهِم&#16
18; حَرَجًا
مِمَّا
قَضَيْتَ
وَيُسَلِّمُ&#16
08;ا تَسْليمًا
 Hayır! Senin Rabbin hakkı için onlar aralarında ihtilaf ettikleri meselelerde seni hakem kılıp sonra da verdiğin hükümden ötürü içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın sana tam bir teslimiyetle bağlanmadıkça iman etmiş olmazlar."[7] Bu âyetlerden özellikle Nisâ sûresinin 65. âyetinin nüzul sebebine dair iki aynı rivayet nakledilmektedir. Bu rivayetlerden birisine göre Hz. Peygamberin halasının oğlu Zübeyr b. Avvâm ile Hâtıb b. Ebî Belteâ arasında "Şirhacu'l-fiarre"deki su hususunda anlaşmazlık çıkar. Aralarındaki anlaşmazlığı çözmesi için Hz. Peygamber'e geldiklerinde Allah'ın Elçisi: "Ey

Zübeyr! Önce sen sula sonra suyu komşuna bırak." buyurur. Ancak Hâtıb Hz. Peygamberin verdiği bu hüküm hoşuna gitmediği için hiddetlenir ve: "Ey Allah'ın Elçisi o halanın oğlu olduğu için mi böyle hüküm veriyorsun?" der. Bu söz üzerine Hz. Peygamberin rengi birden bire değişiverir ve: "Ey Zübeyr! Öyleyse bahçeni sula ve suyu da duvar seviyesine ulaşıncaya kadar sakın salma." buyurur. Böylece Zübeyr'in tam hakkını verir. Bu âyetlerin nüzul sebebi her ne olursa olsun gerçek imanın Hz. Peygamber'e tam bir teslimiyetle bağlanmaktan geçtiğini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Zira genel bir kural olarak kabul edildiği gibi "sebebin hususîliği hükmün umumîliğine engel değildir." Kur'ân'da Hz. Peygamber'e saygı bağlamında değerlendirilebilecek hususlardan birisi de Allah'ın Elçisi'nin davetine her halükârda icabet edilmesinin altının çizilmesidir: لَا
تَجْعَلُوا
دُعَاءَ
الرَّسُولِ
بَيْنَكُمْ
كَدُعَاءِ
بَعْضِكُمْ
بَعْضًا قَدْ
يَعْلَمُ
اللّهُ
الَّذينَ
يَتَسَلَّلُ&#16
08;نَ مِنْكُمْ
لِوَاذًا
فَلْيَحْذَر&#16
16; الَّذينَ
يُخَالِفُون&#16
14; عَنْ اَمْرِه
اَنْ
تُصيبَهُمْ
فِتْنَةٌ
اَوْ
يُصيبَهُمْ
عَذَابٌ
اَليمٌ  "Peygamberin çağırmasını aranızda herhangi birinizin çağırması gibi tutmayın. Şüphesiz ki Allah sizden birinin arkasına gizlenerek sıvışıp gidenleri bilmektedir. Onun (Peygamberin) buyruğuna aykırı hareket edenler başlarına bir belânın gelmesinden veya can sıkıcı bir azaba uğramaktan sakınsınlar."[8]   2. Ashâbdan bazılarının Hz. Peygamber'den önce hareket etmeleri: Bir rivayete göre ashaptan bazıları Kurban bayramında Hz. Peygamber'den önce kurban kesmişlerdi. Başka bir rivayette ise bayram namazından önce kesmişlerdi. Hz. Peygamber onlara yeniden kurban kesmelerini emredince:
يَا اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا
لَاتُقَدِّم&#16
15;وا بَيْنَ

يَدَىِ
اللّهِ
وَرَسُولِه
وَاتَّقُوا
اللّهَ اِنَّ
اللّهَ
سَميعٌ
عَليمٌ  "Ey İnananlar! Allah ve Rasûlu'nun önüne geçmeyin Allah'a karşı saygılı olun. Şüphesiz ki Allah her şeyi işiten ve her şeyi bilendir."[9] âyeti nazil oldu. Âyetin kapsamına Hz. Peygamberin meclisinde bir mesele geçtiği zaman Ondan önce cevap vermeye yeltenmemeleriyle birlikte yolda giderken bir izin işaret veya ihtiyaç olmaksızın önünde yürümemeleri ve sofrada Ondan önce yemeye başlamamaları da dahildir. 3. Ashabın Hz. Peygamber'e hitap ederken yüksek sesle konuşmaları: Kur'ân'da Hz. Peygamber ile konuşurken ashabın ses tonlarının Hz. Peygamberin ses tonundan fazla yükseltmemesi açık bir şekilde beyan edilmekledir. Bu emrin nüzul sebebi: Benî Temîm'den bir heyet Hz. Peygamberin huzuruna geldiğinde Hz. Ebû Bekir Allah Rasûlu'nden onların başına Ka'kâ b. Mâ'bed'i emir tayin etmesini söyler. Hz. Ömer ise bu teklife razı olmayarak Akra b. Habis'in tayin edilmesini isteyince Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer yüksek sesle münakaşa etmeye başlayınca şu âyetler nazil olur: يَا
اَيُّهَا
الَّذينَ
امَنُوا لَا
تَرْفَعُوا
اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ
النَّبِىِّ
وَلَا
تَجْهَرُوا
لَهُ
بِالْقَوْلِ
كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ
لِبَعْضٍ
اَنْ
تَحْبَطَ
اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ
لَا
تَشْعُرُونَ
 "Ey İnananlar! Seslerinizi Peygamberin sesinin üstüne yükseltmeyin Birbirinizle yüksek sesle konuştuğunuz gibi Onunla da yüksek sesle konuşmayın. Yoksa siz farkında olmadan amelleriniz boşa gider. Allah'ın Elçisi'nin seslerini kısanlar Allah'ın saygıyla( takva ile) sınadığı kimselerdir. Onlara bağışlanma ve büyük ödül vardır."[10] Bu âyetlerde de açıkça görüldüğü gibi Allah'ın eğitip güzel bir ahlâk ile donattığı sonra

da mekârim-i ahlâk'ı tamamlamak amacıyla insanlar arasından seçip gönderdiği Elçisi Hz. Peygamberin bu niteliklerine uygun munis bir konuşma üslûbu ve ses tonu vardır. Dolayısıyla Ona inanan müminlerin de konuşurken peygamberlerini örnek almaları gerekir. Bu âyetler yalnız o zamanda yaşayan insanlar için değil en medenî toplumlarda da uygulanacak görgü kuralları getirmiştir. 4. Hz. Peygamberin sıkı tenbihine rağmen Uhud savaşında okçu birliğinin mevzilerini terk etmeleri: Uhud savaşında Hz. Peygamberin Abdullah b. Cübeyr komutasındaki bir okçu birliğini stratejik önemi bulunan bir boğazın yamacına mevzilendirmiş ve onlara: "Bizim onları yendiğimizi görseniz bile yerinizden ayrılmayın! Yenildiğimiz görseniz dahi bize yardıma koşmayın!" diye sıkı sıkı tenbih etmesine rağmen müşriklerin bozguna uğradığını gören bu okçuların birçoğu ganimet endişesiyle yerlerinden ayrılmışlar; hatta Abdullah b. Cübeyr'in onlara Hz. Peygamberin emrini hatırlatmasına rağmen onu dinlememişleridir. İşte okçuların yaptıkları bu ciddî hataya işaret eden şu âyetler de Hz. Peygamber'e itaatin önemini ortaya koymaktadır:
وَلَقَدْ
صَدَقَكُمُ
اللّهُ
وَعْدَهُ
اِذْ
تَحُسُّونَهُمْ بِاِذْنِه
حَتّى اِذَا
فَشِلْتُمْ
وَتَنَازَعْتُمْ
فِىالْاَمْرِ
وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ
مَا اَريكُمْ
مَا
تُحِبُّونَ
مِنْكُمْ
مَنْ يُريدُ
الدُّنْيَا
وَمِنْكُمْ
مَنْ يُريدُ
الْاخِرَةَ
ثُمَّ
صَرَفَكُمْ
عَنْهُمْ
لِيَبْتَلِيَكُمْ
وَلَقَدْ
عَفَا
عَنْكُمْ
وَاللّهُ
ذُوفَضْلٍ

عَلَى
الْمُؤْمِنينَ  "Allah size yaptığı yardım vaadini gerçekleştirdi: O'nun izni ile o düşmanlarımızı kırıp geçiriyordunuz. Allah'ın size arzuladığınız galibiyeti göstermesine kadar böylece bu vaad yerine geldi. Ama sonra siz isyan ettiniz verilen emir hakkında çekiştiniz yılgınlık gösterdiniz. O esnada kiminiz dünya menfaatini istiyordu kiminiz ahiret mükâfatını. Sonra Allah sizi denemek için onlara karsı size verdiği desteği geri çekti bozguna uğradınız. Bununla beraber sizin kusurlarınızı bağışladı da! Zaten Allah müminlere bol lütuf ve inayet sahibidir.[11]
اِذْ
تُصْعِدُونَ
وَلَا
تَلْوُنَ
عَلى اَحَدٍ
وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
فى
اُخْريكُمْ
فَاَثَابَكُمْ غَمًّا
بِغَمٍّ
لِكَيْلَا
تَحْزَنُوا
عَلى مَا
فَاتَكُمْ
وَلَا مَا
اَصَابَكُمْ
وَاللّهُ
خَبيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ O vakit siz savaş meydanından hızla uzaklaşıyor dönüp hiç kimseye bakınıyordunuz. Peygamber ise peşinizden sizi çağırıp duruyordu. Bunun üzerine Allah keder üzerine keder vererek sizi cezalandırdı. Allah'ın sizi affetmesi ne elinizden gidene ne de başınıza gelen felakete esef etmemeniz içindir. Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır."[12]   Konu Kur'ân bütünlüğünde incelendiğinde görülecektir ki çok sayıda âyet Allah'a itaat ile Elçisi'ne itaati aynı kefeye koyarak beyan etmekte biri olmadan diğerinin olamayacağı ifade edilmektedir. Ve hatta  merhamet olunmamızı da Ona itaate bağlamakta
وَاَطيعُوا
اللّهَ
وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ
Allah’a ve Peygambere itaat edin ki size merhamet edilsin.[13] Buyrulmaktadır.
  [1]Ali □□İmran süresi  Ayet 164   [2] Tevbe süresi  Ayet 128 [3] Tevbe süresi  Ayet 129 [4] A’raf süresi  Ayet 158 [5] Fetih süresi Ayet  13 [6] Nisa suresi Ayet 64 [7] Nisâ sûresi Ayet  65 [8] Nur □□Suresi Ayet 63 [9] Hucurat 

Suresi Ayet 1 [10] Hucurat  Suresi Ayet 2 [11] Ali İmran Suresi Ayet 152 [12] Ali İmran Suresi Ayet 153 [13] Ali İmran Suresi Ayet 132

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler